

OPERĂ, BALET, DANS

Luminița VARTOLOMEI

Evantaiul pierdut al lui Caragiale

După splendidul *Bal* montat (și) la Opereta bucureșteană de către coregraful ungară Yvette Bozsik, directorul Răzvan Ioan Dincă i-a invitat pe alți cinci artiști budapeșteni să realizeze pentru teatrul său premiera uneia dintre cele mai populare creații de gen: **Văduva veselă**. Din păcate însă, rezultatul acestei noi colaborări este foarte departe de precedenta reușită... Ceea ce nu înseamnă că spectacolul nu se va bucura de un succes nebun la marele public, dispus să aplaude mai degrabă giumbușlucurile de toate soiurile, decât sugestia rafinată a teatrului-dans!

Îmbrâncelile și ghionții, palmele și șuturile (la propriu: în fund și în... față), excesul de căzături sau doborâri la pământ – iată stupidele brutalități (gratuite și plicticos repetate) cu care regizorul Béres Attila a ținut să-și asezoneze un discurs scenic ce nu mai păstrează mare lucru din eleganța libretului original (scris de Leo Stein și Viktor Léon, după *Atașatul de ambasadă* al lui Henri Meilhac), chiar dacă Barbara Ari Nagy (autoarea „dramatizării” – cum specifică afișul) și Ana Scarlat (semnatara traducerii și adaptării) nu i-au alterat (prin violențe de limbaj) spiritul, ci doar i-au actualizat în chip inteligent unele poante (precum aceea privind relația imaginarului Pontevedro cu Franța și Europa, ori întrebarea – sensibilă pentru românii de după 1989 – „Ce-ai făcut în ultimii 30 de ani?”).

Bogdan CARAGEA și Ernest FAZEKAȘ

În schimb, Sándor Daróczy a construit un spațiu scenic memorabil (nu atât prin frumusețea decorurilor înclinate din primul act, cât prin vaporul polimodular, cu punți mobile și scări, din cel următor), Anni Füzér a îmbrăcat somptuos personajele feminine (și neutru pe acelea masculine), iar Johanna Bodor a conceput o coregrafie spectaculoasă (în care a angrenat nu doar trupa de balet, ci și pe câțiva dintre cântăreți, determinându-i să realizeze performanțe de neimaginat!).

La rândul lui, dirijorul István Silló a impus ansamblului muzical o precizie (și o viteză!) de invidiat, dar (probabil, din cauza necunoașterii caracteristicilor acustice cu totul nefericite ale sălii) n-a știut să menajeze vocile în raport cu instrumentele, astfel încât unii dintre soliști – în frunte cu Silvia Șohterus (*Hanna Glavary*) și Ștefan Popov (*Danilo Danilovici*) – au forțat intensitatea, în dauna frumuseții sunetului, iar altul (Florin Budnaru, în rolul lui *Camille de Rosillon*) a falsat de-a binelea (asta, după ce că își cântă aria luând de două ori aceeași poziție illogică: în genunchi, dar cu spatele la parteneră, deși i se adresează direct). E drept însă că alții – precum Eugenia Ilinca (singura veritabilă primadonă din spectacol, interpretând-o pe *mama Hannei*, plimbată într-un scaun cu roțile!) și Gabriela Daha (*Valencienne*, executând un amestec can-can, alături de fostele sale colege din trupa grisetelor de la „Maxim”), dar și Mediana Vlad (*Olga*, cântând admirabil chiar și atunci când diafragma îi este presată pe umărul partenerului ce-o ține într-un primejdios echilibru) și Amelia Antoniu (*Sylvienne*, antrenată de asemenea într-un dans vijelios), alături de Marius Olteanu (*Cascade*) și Cătălin Petrescu (*St. Brioche*), supuși în plus și eforturilor cerute de unele foarte dificile prize și porté-uri – au izbutit cu brio să treacă zidul sonor al orchestrei, așa cum a făcut-o (spre lauda dirijorului Gabriel Popescu) și corul bărbătesc, în pofida dimensiunilor sale reduse (doar nouă persoane am numărat, în afara celor opt soliști prezenți în momentul acela pe scenă).

N-aș vrea să se înțeleagă, totuși, că regia acestui spectacol al Teatrului Național de Operetă „Ion Dacian” ar fi cu totul lipsită de valoare, căci ea cuprinde cel puțin o scenă cu adevărat poetică (valsul lui Danilo cu diafanele balerine din închipuirea sa) și o mulțime de gaguri oneste: ședințele „secrete” pe care *Zeta Mirko* (Bogdan Caragea) le convoacă în cele mai ciudate locuri și poziții (până și sub birou!), mélé-ul de rugby având drept minge un carnețel de bal, lungimea absurdă a telegramelor primite de către ambasador și viteza aberantă cu care vaporul Hannei pornește pe Sena, schimbarea la vedere a identităților multiple (curier, valet, grefier, majordom, prezentator de show) pe care le îmbracă (și ca haine, dar și ca temperament) *Negus* (Ernest Fazekas), accentul moldovenesc (deși, normal ar fi fost să fie basarabesc...) cu care vorbește *Kromow* (Orest Pîslariu), comicul unor situații în care sunt puși *Praskovja* (Oana Rusu), *Bogdanovici* (Viorel Ciurdea) sau *Prisil* (Adrian Ștefan). Dar, dacă de la un Ambasador la Paris (fie el și al minusculului și falimentarului Pontevedro, cu care România – vai! – are atâtea în comun...) te poți aștepta să se uite pe gaura cheii ca să surprindă un adulter, în schimb nu poți concepe un conte (Danilo Danilovici) care (chiar într-o avansată stare de ebrietate fiind) să se culce sub o masă, iar apoi (când se presupune totuși că s-ar fi trezit din beție) să umble cu papionul dezlegat, atârându-i la gât, vreme de două acte!

Oricum însă, discursul politic (de tip Cațavencu) prilejuit de Ziua națională a statului Pontevedro (sărbătorită cu steaguri și eșarfe tricolore, cu confetti și pocnitori) și povestea compromițătorului cvantai pierdut (de către soția ambasadorului) pun în valoare eternitatea lui Caragiale, indiferent dacă regizorul Béres Attila va fi văzut sau nu *O scrisoare pierdută*.

Păcat doar că cei mai mari interpreți ai lui Danilo din premierele românești (Leonard, la un an de la lansarea operetei, la Viena, în 25 decembrie 1905; Ion Dacian, în 1957; Dorin Teodorescu, în 1977, în regia lui George Zaharescu) nu au astăzi urmași înzestrați nu numai cu aceeași calitate de glas, dar și cu aceeași distincție a înfățișării și manierelor...

Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian” – Văduva veselă *de* Franz Lehar. **Libretul:** Leo Stein și Viktor Léon (după *Atașatul de ambasadă* de Henri Meilhac) **Regia:** Béres Attila. **Conducerea muzicală:** István Silló. **Decorurile:** Sándor Daróczy. **Costumele:** Anni Füzér. **Coregrafia:** Bodor Johanna. **Cu:** Silvia Șohterus (*Hanna Glavary*), Ștefan Popov (*Danilo Danilovič*), Florin Budnaru (*Camille de Rosillon*), Gabriela Dăhă (*Valencienne*), Amelia Antoniu (*Sylvienne*), Marius Olteanu (*Cascade*), Cătălin Petrescu (*St. Brioché*), Mediana Vlad (*Olga*), Bogdan Caragea (*Zeta Mirko*), Oana Rusu (*Praskovja*), Eugenia Ilinca (*Mama Hannei*), Orest Pislariu (*Kromow*), Viorel Ciușdea (*Bogdanovič*), Adrian Ștefan (*Prisil*), Ernest Fazekas (*Nyegus*). **Data premierei:** 6 iunie 2008.

Senzaționalul care ucide adevărul

Pentru că anul trecut Emil Boroghină, directorul Festivalului „Shakespeare”, i-a propus regizorului Petrică Ionescu să participe cu o montare de operă la ediția 2008 (a VI-a), programată a se desfășura sub genericul „Mari regizori, mari spectacole, mari teatre ale Europei și ale lumii”; pentru că, la rândul său, Petrică Ionescu i-a avansat această propunere lui Cătălin Arbore, directorul Operei Naționale și scenograful cu care în 2003 împărțise succesul celei mai recente montări bucureștene a *Oedip*-ului enescian; pentru că, dintre compozitorii care au utilizat pentru operele lor piese shakespeariene, Cătălin Arbore l-a ales pe Giuseppe Verdi și pentru că, dintre partiturile verdiane de acest fel, *Otello* și *Falstaff* se aflau deja pe afișele teatrului său, iar Cătălin Arbore a trebuit să opteze pentru cea de-a treia; pentru că aceasta nu mai fusese niciodată reprezentată aici, astfel încât se încadra perfect în proiectul directorului de a include în repertoriu a noi titluri, rar rulate chiar și la scară mondială, premiera operei ***Macbeth*** a ajuns să rivalizeze, în cadrul Festivalului, cu două spectacole de teatru: unul lituanian, creat la Vilnius sub semnătura regizorală a lui Eimuntas Nekrošius, și altul polonez, al trupei Biuro Podrozy din Poznań, realizat de Paweł Szkotak pentru a fi jucat în stradă și având drept subtitlu întrebarea „Cine este acest om sângeros?”.

Deoarece *Macbeth* este o tragedie extrem de cunoscută, care a inspirat deja (ca pagini de referință, pentru că vor mai fi existând poate și destule alte lucrări, obscure...) un poem simfonic (de Richard Strauss), o operă contemporană (de Dmitri Șostakovič), ba chiar și o operă rock (de David Hobson), pe lângă jumătatea de duzină de adaptări pentru televiziune și de numărul aproape dublu al versiunilor cinematografice; deoarece în jurul acestui text shakespearian s-au țesut de-a lungul timpului o serie de legende amenințătoare (despre nenorocirile care s-ar abate asupra acelor care interpretează piesa ori doar îi rostesc – în teatru – numele; despre energiile negative pe care le-ar fi emanat incantațiile autentice incluse, chipurile, de către Verdi în corurile Vrăjitoarelor, și care continuă să acționeze chiar